

Verslag**Centraal College van Deskundigen Restauratiekwaliteit**

Plaats: Gouda

Datum: 20 maart 2015

Naam	Vertegenwoordigt	Werkt bij
Aanwezig:		
Rob van Hees	Voorzitter CCvD	
Walter de Koning	Secretaris CCvD	ERM
Kasper Burgy	Vakgroep Restauratie	Burgy Bouwbedrijf
Martinus van Milt	Gespecialiseerde aannemers	Van Milt / Takkenkamp
Michiel van Hunen	Rijksdienst Cultureel Erfgoed – RCE	RCE
Arjen van der Drift	Certificerende instellingen	KIWA
Ron Spaan	Private opdrachtgevers	Boei
Jan Roest	Vereniging architecten werkzaam in de Restauratie – VAWR	Van Hoogevest Architecten
Afwezig:		
Gerard Ottevanger	provincies	Provincie Zuid-Holland
Marc van Roosmalen	Raad voor Vastgoed Rijksoverheid –RVR	Rijksvastgoedbedrijf
Rients Anne Slotema	Federatie Grote Monumentengemeenten - FGM	Leiden

1. Opening, vaststellen agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld. Rients Anne Slotema is afwezig, maar heeft schriftelijk op de stukken gereageerd; zijn opmerkingen zijn verwerkt in het verslag. Walter de Koning zal contact opnemen met Gerard Ottevanger en hem beterschap wensen namens het College.

2. Verslag bijeenkomst 28 november 2014 + actielijst

Redactioneel:

Besluit: het verslag wordt met enkele wijzigingen vastgesteld. De wijzigingen zijn verwerkt in de gepubliceerde versie.

De actielijst wordt doorgenomen en bijgewerkt.

M.b.t. de voorkeur voor kopiëren boven imiteren wordt besproken dat die bij nadere discussie toch terecht is. Het gaat bij deze voorkeur voor oude technieken om bv verbindingstechnieken. Het gaat niet om moderne methoden (bv moderne zaagmachines).

De Koning /
Roest Besproken wordt dat in de komende update van de ERB de regiefunctie van de hoofdaannemer en de ketenverantwoordelijkheid m.b.t. onderaannemers meer aandacht krijgen. Dit is ook van belang voor de GEAR. Het is gewenst om prioriteit te geven aan de al afgesproken actie om de GEAR een update te geven.

Spaan De t.z.t. uit te voeren update van de URL Riet moet ook constructieve aspecten omvatten.

Het locatiebezoek in juni wordt: De Dru in Ulft.

3. Vaststellen definitieve versie URL 2002 Molenadvies

Door de begeleidingscommissie voor de URL 2002 Molenadvies (en op verzoek van de bedrijven die zich bezig houden met advies m.b.t. onderhoud en restauratie van molens) is een ontwerp-uitvoeringsrichtlijn Molenadvies opgesteld. Het is een eerste versie van een URL voor dit onderwerp, er is geen 'voorganger'. De URL heeft ter inzage gelegen. De URL is besproken tijdens het Molenplatform. Er zijn diverse reacties ontvangen, die door de begeleidingscommissie zijn besproken.

Op basis hiervan is een nieuwe versie van de URL opgesteld. Er zijn geen resterende discussiepunten. Het is een module bij de BRL 2000 Erkend Monumenten Adviesbureau (EMA) en zo danig opgesteld dat hij certificeerbaar is. Invoeren beoogd per 1 april 2015.

Tijdens de bespreking komt aan de orde:

- Ook voor de adviseurs komt via het opstellen van uitvoeringsrichtlijnen een modulaire structuur tot stand. Naast bouwkundig advies en molenadvies is dat ook betonadvies, kleurhistorisch onderzoek en wellicht andere items.
- De naam van het document (module, uitvoeringsrichtlijn of anderszins) wordt behandeld bij agendapunt 6.3
- De commentaartabel wordt in 3.2 redactioneel aangepast. Bij de reactie op 4.1.2 wordt vermeld dat de tekst n.a.v. de reactie is aangepast.
- Het voorwoord wordt op enkele plaatsen redactionele aangevuld
- De definitie van bestek wordt aangepast (cfm de definitie van begroting). Bij de definitie van Machine wordt in een voetnoot vermeld dat het de wettelijke definitie betreft

Besluit:

- Instemmen met behandeling ingekomen reacties, met in achtneming van de wijzigingen
- Vaststellen definitieve versie van de URL, met in achtneming van de wijzigingen

4. Vaststellen wijziging URL 4010 Historisch Leidak

De URL is in december definitief vastgesteld. Complicatie hierbij is dat de op dit moment gehanteerde regeling voor het visueel keuren van leien en de Brochure Techniek 13 niet meer toegestaan zijn (i.s.m. Bouwproducten Verordening en het CE-keurmerk). Dit is besproken met de begeleidingscommissie. Op basis van het overleg worden er enkele acties ondernomen, onder andere een verbetering van de tekst van de URL (paragraaf 3.2.6 en par 3.2.7), waar de hoogste klassen van de hEN 12326 worden gevraagd en een bijlage m.b.t. directiekeuring.

Tijdens de bespreking komt aan de orde:

- Een goed alternatief voor de eisen in de hEN 12326 is nog niet gevonden. Als de gewenste specificatie zich richt op glansgraad dan is dit wellicht mogelijk als aanvullende eis in de URL of tijdens een aanbesteding (want niet opgenomen als 'Essentieel Kenmerk' in de Bouwproducten Verordening).
- Uitgezocht wordt nog of het mogelijk is om een regionale aanduiding van groeves te hanteren tijdens een aanbestedingsprocedure.
- Er is een ander initiatief voor een URL 'aantoonbaar aanbrengen van dakhaken en ankerpunten' bij BRL 1513. Als deze gereed is zal middels een verwijzing de relatie tussen de URL 4010 Historisch Leidak en de nieuwe URL worden gelegd.

Besluit: vaststellen versie 1.1 van URL Historisch Leidak

5. Vrijgeven voor openbare reactieronde van ontwerp-URL 4009 Historisch Schilderwerk

Reeds enkele jaren functioneert de Erkenningregeling Restauratieschildersbedrijven. De branchevereniging SRSN heeft het beheer over de regeling overgedragen aan de ERM. Daarbij is afgesproken dat de regeling zal

worden omgezet in een regeling naar ERM-model, derhalve een URL die hangt onder BRL 4000 Onderhoud en restauratie van monumenten. Tevens is afgesproken dat niet alleen SRSN-leden, maar ook andere schildersbedrijven in de begeleidingscommissie worden opgenomen.

De begeleidingscommissie voor de URL 4009 Historisch Schilderwerk heeft het overleg over de ontwerp-URL afgerond. De URL betreft historisch schilderwerk, zowel het basale schilderwerk aan historische gebouwen, als de zgn bijzondere technieken. De URL richt zich niet op kleuronderzoek en ook niet op het werk van restauratoren. Het is een URL bij de BRL 4000 Onderhoud en restauratie van monumenten. Invoeren beoogd per 1 juli 2015.

Tijdens de bespreking komt het volgende aan de orde:

- Algemeen: Beeldmateriaal toevoegen
- Diverse kleine zaken zullen door de RCE als commentaar tijdens de ter inzage fase worden ingebracht
- Hoofdstuk 1: Uit hoofdstuk 1 (figuur en tekst) wordt niet voldoende duidelijk wat wel en wat niet onder de scope van de URL valt. Ook is onvoldoende duidelijk welk deel facultatief is (leidend tot een aantekening op het certificaat). 'historisch schilderwerk' wordt in 2 betekenissen gebruikt. De verwijzing in par 1.4 is onjuist
Hoe wordt omgegaan met de aantekeningen voor bijzondere technieken: worden die vermeld op de website? Dat is niet het geval
- Hoofdstuk 2: Par 2.2.2 definitie Aardverfstof aanpassen. Definitie Compatibiliteit schrappen (dubbel opgenomen). Tekst Puzzolaan aanpassen. Beeldbepalende panden wijzigen in karakteristieke panden
Zijn de specifieke definities geharmoniseerd met definities in andere URL-en (bv kalk)? Dat is inderdaad gedaan
- Par 3.3 Proefstuk toevoegen
- Par 3.4.1 deflocculeren toevoegen aan definitielijst
- Par 3.6 e.v. toevoegen dat gewaakt moet worden voor inwendige condensatie door schilderen van houtwerk aan 1 zijde. Als dat gevaar bestaat moet overwogen worden om ook de binnenzijde te schilderen.
- Par 3.6.2 toevoegen dat afbranden van verf niet is toegestaan
- De systematiek in bijlage 1 en 2 nogmaals bekijken in de begeleidingscommissie (tijdens de ter inzage fase)
- Bijlage 5 tekst screenen op juiste weergave BOR (besluit omgevingsrecht) tijdens ter inzage fase
- Bijlage 7 verwijzing naar microscopisch onderzoek toevoegen

Besluit: de ontwerp-URL wordt vrijgegeven voor een openbare reactieronde, met in achtneming van bovenstaande wijzigingen

6. Activiteiten

6.1 stand van zaken ontwikkeling ERM-documenten

Besproken wordt dat het initiatief voor een URL Gevelreiniging (nieuwbouw en gevelreiniging) loopt via IKOB-BKB, maar opgesteld wordt volgens een andere systematiek. Er lijkt geen aparte monumentenscope voorzien; dit is wel vereist omdat anders een koppeling aan de BRIM niet mogelijk is. Ook de restauratieladder en uitwerking in bijlage zijn niet voorzien; dit maakt koppeling aan het restauratiebestek onmogelijk. Het CCvD ziet dit als ongewenste ontwikkelingen.

Van
Hunen /
De
Koning

Besluit: gesprek met IKOB-BKB aangaan

Toegelicht wordt dat er gewerkt wordt aan een projectplan voor de URL voor Houtconstructies. Dit zal naar verwachting volgende vergadering op de agenda staan.

6.2 instemmen met diverse projectplannen

P022 opstellen URL 4012 Historisch smeedwerk

- P032 opstellen URL 7001 Orgelrestauratie
- P038 opstellen URL 2004 Kleurhistorisch onderzoek
- P038 opstellen URL Historisch parket

Betrokken branches / personen hebben ingestemd met het initiatief en het projectplan.

besproken wordt dat het projectplan URL Kleurhistorisch onderzoek zal aantakken op initiatieven bij de RCE.

Besluit: de projectplannen worden vastgesteld

6.3 instemmen met projectplan P039 Actualiseren BRL 2000 en Module 2001

Het concept van het projectplan stuit op bezwaren bij de VAM. Dit richt zich niet op het actualiseren van beide documenten maar op het gebruik van de term 'uitvoeringsrichtlijn' voor advieswerk en de verwachte detaillering in de 2002.

Besproken wordt:

- de koppeling tussen BRIM en dit soort documenten is nog niet helder.
- Michiel van Hunen deelt mee dat in de BRIM-regels passages gericht op bedrijven worden uitgesloten. Onduidelijk is nog of daar ook kennis en ervaring van in te zetten personen onder zouden vallen.
- Ook de architecten ervaren de wens om tot een verdiepende beschrijving te komen in een aanvulling op de GEAR
- Rients Anne Slotema vindt een stap naar uitvoeringsrichtlijnen bij advieswerk geen goede zaak, zou wellicht tot te veel verschillende documenten leiden. Het gaat bij de 2001 echter om een al bestaand document wat geactualiseerd wordt.
- gezien de bestaande onduidelijkheden is een keuze (module, uitvoeringsrichtlijn of ...) nu niet te maken. De keuze moet worden besproken in een overleg VAM / VAWR / RCE / ERM.

De
Koning,
Van
Hunen,
Roest

Besluit: aangehouden in afwachting van ander overleg

7. Context

7.1 URL en overheidsbeleid

Op 18 februari 2015 heeft een workshop plaatsgevonden mbt het gebruik van ERM-richtlijnen door gemeenten. De workshop is georganiseerd door de RCE ism de FGM. Op 8 april vindt overleg plaats met het FGM-bestuur.

Ter concretisering van het ERM-standpunt is de notitie 'ERM-uitvoeringsrichtlijnen: een juridische inventarisatie' opgesteld, waarin vanuit juridisch optiek wordt gezien welke mogelijkheden er zijn tot het gebruik van ERM-richtlijnen door gemeenten bij beleid, vergunningen & toezicht, subsidies en aanbestedingen. Michiel van Hunen deelt mee dat het verslag wordt toegezonden, zodra het beschikbaar is. De notitie leidt niet tot opmerkingen.

Van
Hunen

Besluit: voor kennisgeving aangenomen

7.2 Onderwijs en erkenningen

Op 3 februari 2015 heeft een overleg plaats gevonden op verzoek van het SVGB met als inzet het bevorderen van onderlinge samenwerking van onderwijs en erkenningen in de restauratiesector. Uitgangspunt is dat men periodiek samenkomt om de afstemming in praktijk te bespreken. Inzet ERM is om er voor te zorgen dat alle regelingen werken op basis van dezelfde normering (URL). Het verslag van het overleg leidt niet tot opmerkingen.

Besluit: voor kennisgeving aangenomen

7.3 Stichting Certificering Restauratie

De Vereniging Restauratie Noord (VRN), de belangenvereniging van restauratiebedrijven in Noord Nederland, is voornemens om ism met RIBO en de Monumentenwacht Overijssel-Flevoland een stichting voor het certificeren van restauratiebedrijven op te zetten. Men baseert zich daarbij op het model van De Gelderse Voet. Bijgaand de SCR-notitie Hoofdlijnen Kwaliteitsregister. Op 24 maart is er een kennismakingsgesprek gepland. Besproken wordt dat de beweegredenen om tot een extra stichting te komen op zich worden begrepen, maar toch wordt het betreurd dat er een extra speler in deze zo al versnipperde omgeving ontstaan is. Het bundelen van krachten is belangrijk voor een effectief geluid.

Besluit: voor kennisgeving aangenomen

8. Rondvraag

Spaan

Ron Spaan deelt mee dat de Landelijke Federatie Behouden Huis zich in een overleg in december 2014 heeft gebogen over de bruikbaarheid van URL-en (praktisch, prima inhoud) en BRL-en (aanzienlijke aarzelingen bij certificeren) voor monumenten-eigenaren. Hij zal het verslag nasturen.